SEMINARIUM EKSPERCKIE

POLSKI NA GRANICY KULTUR: POLSKA, FRANCJA, SZWAJCARIA I DALEJ

7.09-8.09.2026

UNIVERSITÉ DE HAUTE-ALSACE, MILUZA, FRANCJA

RAPORT PODSUMOWUJĄCY

Projekt: *Polski między językami*
Program: *NAWA – Promocja języka polskiego*
Jednostka realizująca: *Uniwersytet w Białymstoku*
Autor raportu: *prof. dr hab. Elżbieta Awramiuk*

wrzesień 2026

Raport powstał w ramach projektu „Polski między językami” realizowanego na Uniwersytecie w Białymstoku ze środków Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

NAWA NARODOWA AGENCJA WYMIANY AKADEMICKIEJ

POLSKI MIĘDZY JĘZYKAMI

Wydział Filologiczny Uniwersytet w Białymstoku

WPROWADZENIE

W dniach 7-8 września 2026 r. w Miluzie na Université de Haute-Alsace w ramach projektu „Polski między językami” finansowanego przez NAWA odbyło się seminarium eksperckie „Polski na granicy kultur: Polska, Francja, Szwajcaria i dalej”. Jego uczestnikami byli członkowie zespołu projektowego, czyli przedstawiciele Uniwersytetu w Białymstoku, Sorbonne Université oraz Université de Haute-Alsace, a także przedstawiciele partnera społecznego projektu, czyli Polsko-Szwajcarskiego Instytutu Kultury i Edukacji w Zurichu. Udział w seminarium wzięli także lektorzy NAWA i poloniści akademiccy z Francji (Université Grenoble-Alpes, Université de Lorraine w Nancy, Université de Strasbourg), Turcji (Uniwersytet Stambulski) oraz Węgier (Uniwersytet ELTE w Budapeszcie). Program seminarium został zawarty w Aneksie.

Celem seminarium była wymiana doświadczeń, ewaluacja projektu, zacieśnienie więzi, a także dyskusja nad możliwościami kontynuowania współpracy przez partnerów oraz promocja języka polskiego w Université de Haute-Alsace. Niniejszy raport zawiera sproblematyzowaną syntezę i wnioski z tego spotkania. Najpierw przedstawiono w nim założenia projektu, następnie scharakteryzowano jego podstawowe efekty i omówiono podjęte działania promocyjne. W odrębnym punkcie omówiono modele edukacji językowej na uniwersytecie goszczącym uczestników seminarium. W podsumowaniu ujęto wyłaniające się podczas tego spotkania kierunki współpracy międzynarodowej na rzecz promocji języka polskiego.

1. PROJEKT „POLSKI MIĘDZY JĘZYKAMI”

1.1. ZAŁOŻENIA

Celem projektu „Polski między językami” jest wsparcie lektorów i lektorek języka polskiego jako obcego (JPJO) pracujących poza granicami Polski w ich codziennej działalności dydaktycznej oraz zachowaniu tożsamości kulturowej i językowej, a także szeroko pojęta promocja języka polskiego i polskiej kultury w środowiskach akademickich i polonijnych, ze szczególnym uwzględnieniem Francji.

W projekcie zaplanowano pięć zadań:

1. przeprowadzenie wywiadów pogłębionych z lektorami i lektorkami JPJO pracującymi za granicą,
2. nagranie cyklu podcastów edukacyjno-kulturowych,
3. opracowanie scenariuszy zajęć na bazie podcastów,
4. organizacja seminarium eksperckiego,
5. wdrożenie strategii promocyjnej projektu.

1.2. REALIZACJA

Raport z wywiadów pogłębionych[1] z sześcioma lektorami i lektorkami języka polskiego jako obcego ukazuje specyfikę pracy lektorów poza Polską, ich zawodową izolację w zagranicznym środowisku akademickim oraz potrzebę wymiany doświadczeń, a zarazem wychodzi naprzeciw tej potrzebie. Ogólna wymowa badania jest realistyczna i konstruktywna: mimo ograniczeń organizacyjnych i instytucjonalnych lektorzy postrzegają swoją pracę jako wartościową i mającą znaczenie kulturowe. Wnioski wskazują na potrzebę dalszego wzmacniania środowiska lektorskiego poprzez rozwój sieci współpracy oraz wsparcie kompetencji psychopedagogicznych.

---

[1] M.B. Citko, 2026, *Raport z badań jakościowych. Doświadczenia, wyzwania i potrzeby lektorów języka polskiego jako obcego pracujących za granicą*, https://polski.uwb.edu.pl/fcp/zFBsTMCQZEyUgCg4WSHd4b1dbb2RFMFI8OTkKbFkAJDYDFUEuKh0RZG53Fx5IYXgxHCYiNkU9XDoHJAchDUxrLh1MBj8/_global/public/polski/raport_edytowany_ost.pdf

Kolejne odcinki podcastów edukacyjno-kulturowych **„POLKAst. Rozmowy o kulturze i języku polskim”** [2] ukazywały się na dwóch platformach (Youtube i Spotify) w rytmie dwutygodniowym od 20 stycznia do 26 maja 2026 roku. Materiał stanowi źródło wiedzy o języku polskim i polskiej kulturze prezentowane w nowoczesnej, atrakcyjnej formie. Tematyka podcastów to wypadkowa zainteresowań osób realizujących projekt, zaproszonych gości i potencjalnych odbiorców (zob. tab. 1). POLKAst prowadzili dr Michał Citko i dr Diana Saniewska z Zakładu Stosowanego Językoznawstwa Polonistycznego na Wydziale Filologicznym UwB.

Tabela 1. Goście i tematyka dziesięciu odcinków POLKAstów

ODC.	GOŚĆ/GOŚCINI	TYTUŁ
1.	prof. dr hab. Elżbieta Awramiuk	Co nowego w polszczyźnie?
2.	dr Marta Nowicka	Literackie podróże po Polsce
3.	dr hab. Małgorzata Pamuła-Behrens	Mapa polskich stereotypów
4.	dr hab. Katarzyna Kłosińska, prof. UW	Dlaczego potrzebujemy języka inkluzywnego?
5.	prof. dr hab. Greta Komur-Thilloy	Polski na sprzedaż
6.	prof. dr hab. Marek Łaziński	Polszczyzna na tle innych języków
7.	mgr Izabela Jach	Polski bez cenzury
8.	dr hab. Anna Wileczek, prof. UJK	Jak mówią młodzi w Polsce?
9.	dr hab. Anna Seretny, prof. UJ	Język polski jako obcy
10.	dr hab. Katarzyna Sawicka-Mierzyńska, prof. UwB	Co czytać po polsku?

[2] https://polski.uwb.edu.pl/podcast--polkast.

NAWA NARODOWA AGENCJA WYMIANY AKADEMICKIEJ
POLSKI MIĘDZY JĘZYKAMI
Wydział Filologiczny Uniwersytet w Białymstoku

Na bazie POLKAstu powstały **scenariusze zajęć** przeznaczone dla osób na różnych poziomach znajomości języka polskiego (od A2 do C1 wg Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego) i obejmujące zagadnienia językowe, kulturowe oraz społeczne[3]. Podcasty wykorzystywane są w nich jako autentyczny materiał audialny do rozwijania: rozumienia ze słuchu, słownictwa, kompetencji gramatycznej, interakcji i samodzielnej wypowiedzi. Celem zadania jest promocja podcastów w środowiskach lektorskich i pokazanie możliwości włączenia ich do codziennej praktyki dydaktycznej. Scenariusze można potraktować jako gotowe materiały, ale powstawały z założeniem, że staną się one inspiracją do wdrażania przez lektorów własnych pomysłów na zajęcia z wykorzystaniem podcastów. Scenariusze zostały opracowane z dbałością o reprezentację różnych kultur i grup społecznych w tekstach, zadaniach, dialogach, z unikaniem stereotypów płciowych, z użyciem inkluzywnych form językowych, z tworzeniem atmosfery otwartości i akceptacji.

Seminarium eksperckie w Miluzie „Polski na granicy kultur: Polska, Francja, Szwajcaria i dalej" zorganizowane w Miluzie na Uniwersytecie Górnej Alzacji (UHA) służy podsumowaniu projektu oraz zaprojektowaniu przyszłych wspólnych działań. Jego celem jest również promowanie języka polskiego w Université de Haute-Alsace, który obecnie nie oferuje lektoratów języka polskiego jako obcego.

Wdrożeniem **strategii promocyjnej** projektu zajmował się Uniwersytet Białymstoku wraz z partnerem społecznym – Polsko-Szwajcarskim Instytutem Kultury i Edukacji w Zurichu, który zapewniał dostęp do szerokiej sieci kontaktów i kanałów komunikacyjnych w środowisku polonijnym i akademickim. Strategia obejmowała wielotorowe działania skierowane do sprecyzowanych grup odbiorców, m.in. lektorów, nauczycieli, studentów, działaczy organizacji polonijnych oraz odbiorców wydarzeń kulturalnych.

---

[2] https://polski.uwb.edu.pl/materialy-dla-glottodydaktykow.

2. POLKAST I MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

2.1. PODCASTY EKSPERCKIE W GLOTTODYDAKTYCE

Współczesna edukacja coraz intensywniej wykorzystuje modele oparte na mobilności, asynchroniczności i dostępie do wiedzy zgodnie z bieżącymi potrzebami odbiorcy, czego wyrazem są koncepcje m-learningu, learning on demand i just-in-time learning. W tym kontekście podcasty stanowią istotne narzędzie wspomagające edukację multimodalną, umożliwiające elastyczne, zindywidualizowane i dostępne uczestnictwo w procesie kształcenia. Badania wskazują na ich potencjał w zakresie wspierania motywacji, koncentracji, zapamiętywania i efektywności uczenia się, a także personalizacji materiałów dydaktycznych i zwiększania ich dostępności dla zróżnicowanych grup odbiorców. Jednocześnie literatura przedmiotu wskazuje na niedostateczne rozpoznanie praktycznego wykorzystania podcastów w szkolnictwie wyższym w zakresie dydaktyki języków obcych.

POLKAst jest przykładem dobrych praktyk w tym obszarze, czemu sprzyja w polskim kontekście rosnąca popularność podcastów, wysoki poziom zaufania do tego medium oraz znaczący udział treści edukacyjnych, zwłaszcza dotyczących nauki języków, co tworzy sprzyjające warunki dla ich wykorzystania w glottodydaktyce. Cykl POLKAstowy może pełnić funkcję źródła autentycznego materiału językowego i kulturowego, umożliwiającego kontakt z różnymi odmianami współczesnej polszczyzny oraz zróżnicowanymi praktykami komunikacyjnymi. Jego wykorzystanie wspiera rozwijanie kompetencji receptywnych, pragmatycznych i dyskursywnych osób uczących się języka polskiego jako obcego. Podcast ekspercki zmienia tym samym status materiału dydaktycznego: osoba ucząca się nie pozostaje jedynie odbiorcą treści zaprojektowanych na potrzeby edukacji, lecz zostaje włączona w rzeczywisty obieg komunikacyjny i kontakt z autentycznym dyskursem.

2.2. POLKAST W ODBIORZE – WSTĘPNE OBSERWACJE

Informacje zwrotne, które docierają do zespołu projektowego, jednoznacznie wskazują, że POLKAst okazał się dla lektorów cennym narzędziem dydaktycznym. Podcasty pozwalają wprowadzić do sal uniwersyteckich żywą, autentyczną polszczyznę, a ich zróżnicowanie tematyczne – od zagadnień socjokulturowych i etykiety językowej, po kulturę najnowszą – spotyka się z bardzo dużym zainteresowaniem ze strony odbiorców. Z perspektywy lektorskiej szczególnie doceniana jest funkcjonalność krótkich form.
Dodatkowo zespół projektowy przeprowadził wstępne badanie ankietowe wśród lektorów oraz bieżąca ewaluację materiałów, które jednoznacznie potwierdzają wysoki poziom satysfakcji odbiorców, a także realne zapotrzebowanie środowiska akademickiego na tego typu pomoce glottodydaktyczne. Poniżej skrótowo zostaną zaprezentowane wyniki badania ankietowego.

Charakterystyka grupy badawczej

W badaniu ankietowym wzięło udział 13 lektorów i nauczycieli języka polskiego jako obcego (JPJO), pracujących zarówno w Polsce, jak i w ośrodkach zagranicznych (m.in. we Francji, w Norwegii i Azerbejdżanie). Grupa respondentów charakteryzuje się dużym doświadczeniem zawodowym – ponad połowa badanych (53,8%) uczy polszczyzny od ponad 10 lat, niemal jedna trzecia (30,8%) to nauczyciele początkujący (poniżej 3 lat pracy), a 15,4% stanowią osoby ze stażem od 3 do 10 lat. Ankietowani reprezentują przede wszystkim sektor akademicki (uczelnie zagraniczne – 38,5%, uczelnie w Polsce – 30,8%) oraz szkoły językowe i kursy komercyjne (38,5%).

Sposób pracy z nagraniami: czas, forma i częstotliwość

Wszyscy ankietowani wykorzystują na swoich zajęciach materiały dźwiękowe lub audiowizualne, choć z różną częstotliwością:

- 38,5% robi to sporadycznie (kilka razy w semestrze),
- 30,8% włącza nagrania 1–2 razy w miesiącu,
- 30,8% korzysta z nich niemal na każdych zajęciach.

Długość nagrań i rola w scenariuszu lekcji:

- **Krótki format:** aż 84,6% badanych wskazało, że najlepiej sprawdzają się materiały krótkie, trwające do 3–5 minut. Jedynie 15,4% lektorów preferuje formy średnie (10–15 minut), natomiast nikt nie uznał za efektywne nagrań dłuższych (powyżej 15 minut). Świadczy to o potrzebie unikania przeciążenia poznawczego u słuchaczy.
- **Miejsce w strukturze zajęć:** nagrania służą najczęściej jako rozgrzewka językowa lub impuls wprowadzający do tematu (69,2%). Część nauczycieli (38,5%) buduje wokół nich całą jednostkę lekcyjną (60–90 minut), a niemal jedna trzecia (30,8%) zadaje je do pracy własnej lub traktuje jako materiał fakultatywny.

Zapotrzebowanie tematyczne i deficyty materiałowe

Lektorzy wyraźnie wskazują, że na lekcjach JPJO najbardziej brakuje treści autentycznych, osadzonych w codziennej komunikacji i realiach kulturowych:

- **polszczyzna potoczna i kolokwializmy (76,9%)** – obszar zdecydowanie najbardziej pożądany przez nauczycieli;
- **etykieta językowa i formy grzecznościowe (61,5%)** oraz **stereotypy kulturowe i emocjonalność (61,5%)** – zagadnienia kluczowe dla rozwijania kompetencji pragmatycznej i socjokulturowej;
- **współczesna dynamika języka** – slang młodzieżowy (38,5%), aktualne zmiany językowe i ortograficzne (38,5%) oraz literatura najnowsza (38,5%).

Największy brak dobrych materiałów podcastowych nauczyciele odczuwają na **poziomie średniozaawansowanym (B1–B2 – 53,8%)**. Jest to moment, w którym studenci wychodzą poza podstawowe schematy gramatyczne i potrzebują kontaktu z naturalnym, zróżnicowanym rejestrem mowy. Po 38,5% wskazań uzyskały poziomy początkujący (A1–A2) oraz zaawansowany (C1–C2).

Główne wyzwania w pracy dydaktycznej

W pytaniach otwartych lektorzy wymienili trudności, z którymi mierzą się na co dzień. Można je podzielić na trzy obszary:

- **Specyfika systemu języka polskiego**: najczęściej wskazywano kategorię aspektu czasownika (szczególnie trudną i abstrakcyjną dla studentów z kręgów niesłowiańskich), fleksję imienną (rozumienie funkcji przypadków i rodzajów w żywym kontekście) oraz fonetykę (wymowa polskich głosek szumiących i ciszących).
- **Czynniki psychologiczne i motywacja**: bariera przed mówieniem, lęk przed popełnieniem błędu w wypowiedzi spontanicznej oraz okresowe spadki motywacji studentów.
- **Organizacja pracy i brak pomocy dydaktycznych**: trudności z prowadzeniem grup o niejednorodnym poziomie zaawansowania oraz chroniczny brak nowoczesnych, gotowych i atrakcyjnych materiałów do druku.

Oczekiwania wobec gotowej obudowy dydaktycznej

Zapytani o najbardziej potrzebne elementy obudowy metodycznej do nagrań, ankietowani wskazali przede wszystkim:

1. gotowe scenariusze zajęć (84,6%) – podstawa ułatwiająca zaplanowanie lekcji;
2. karty pracy dla studenta w formacie PDF (69,2%) – gotowe do wydrukowania i natychmiastowego użycia;
3. ćwiczenia leksykalno-gramatyczne w kontekście (69,2%) – łączące treść nagrania z praktyczną pracą nad językiem;
4. klucz odpowiedzi z komentarzem lektorskim (46,2%).

Elementy czysto techniczne, takie jak dwujęzyczne napisy (15,4%) czy transkrypcje z oznaczeniem minut (23,1%), okazały się dla nauczycieli drugorzędne w porównaniu z gotowymi narzędziami do pracy ze studentem w sali.

Z przeprowadzonego badania wyłania się spójny profil potrzeb współczesnego lektora JPJO. Nauczyciele poszukują krótkich (3–5 min), autentycznych materiałów dźwiękowych, które nie tylko prezentują żywą, potoczną polszczyznę i etykietę językową, ale są również wyposażone w kompletną obudowę metodyczną (scenariusz + karta pracy PDF). Taki zestaw pozwala zaoszczędzić czas przygotowania zajęć, ułatwia pracę w grupach o zróżnicowanym poziomie i skutecznie wspiera studentów w przełamywaniu bariery komunikacyjnej.

NAWA NARODOWA AGENCJA WYMIANY AKADEMICKIEJ
POLSKI MIĘDZY JĘZYKAMI
Wydział Filologiczny Uniwersytet w Białymstoku

2.3. „POSŁUCHAJMY WSPÓLNIE” – SCENARIUSZE LEKCJI

Metodologia tworzenia scenariuszy lekcyjnych opartych na cyklu podcastów „POLKAst. Rozmowy o kulturze i języku polskim” została podporządkowana nadrzędnemu celowi, którym było wypracowanie praktycznego narzędzia glottodydaktycznego dla poziomów A2–C1, uwzględniała też wstępne informacje zwrotne od lektorów. Autorkom zależało na odejściu od sztucznie preparowanych nagrań podręcznikowych i harmonijnym połączeniu trzech wymiarów: struktur językowych, treści kulturowych oraz naturalnego rejestru wypowiedzi.

Korpus i koncepcja opracowania materiału

Materiał wyjściowy stanowi korpus 10 odcinków podcastu z udziałem badaczy języka i kultury. Formułując założenia metodyczne, przyjęto zasadę, że dostosowanie tekstu do danego poziomu nie może polegać na sztucznym upraszczaniu języka całego nagrania. Zamiast tego stosowano precyzyjną selekcję: z ponad 30-minutowego materiału wyodrębniano 2–3 mikromoduły trwające od 1 do 5 minut. Aby sprostać zróżnicowanym potrzebom grup, opracowano karty pracy w systemie dwuścieżkowym:

- **ścieżka A:** zapewnia wsparcie leksykalne w postaci banków słów i gotowych podpowiedzi;
- **ścieżka B:** stawia na samodzielność poprzez pytania otwarte i operowanie definicjami lingwistycznymi.

Stopień trudności zadań powiązano ściśle ze stopniem zaawansowania: na poziomach A2/A2+ skoncentrowano się na deklinacji rzeczowników, przymiotnikach i podstawowej komunikacji; na B1/B1+ na argumentacji, przekształceniach i feminatywach; natomiast na B2/C1 wprowadzono zagadnienia pragmatyki, rejestrów, konstrukcji bezosobowych oraz adaptacji zapożyczeń.

NAWA NARODOWA AGENCJA WYMIANY AKADEMICKIEJ
POLSKI MIĘDZY JĘZYKAMI
Wydział Filologiczny Uniwersytet w Białymstoku

Układ 90-minutowej jednostki lekcyjnej

Zaproponowano spójną, trójstopniową strukturę zajęć:

- **faza wprowadzająca (10–15 min):** służy aktywizowaniu wiedzy i schematów pojęciowych studentów za pomocą map myśli, kontrastów pojęciowych czy materiału wizualnego oraz wprowadzaniu niezbędnego słownictwa;
- **faza realizacyjna (15–75 min):** prowadzenie słuchaczy od ogólnego sensu wypowiedzi do rozumienia szczegółowego, po czym przechodzenie do analizy tez rozmówców oraz ćwiczeń nad gramatyką i słowotwórstwem, które naturalnie pojawiły się w nagraniu;
- **faza podsumowująca (75–90 min):** kładzenie nacisku na produkcję językową w ujęciu zadaniowym – studenci wchodzą w role (*role-play*), biorą udział w debacie lub tworzą vlog.

Sprzężenie kultury z operacjami językowymi

W scenariuszach kontekst kulturowy nie jest jedynie tłem, lecz bezpośrednim pretekstem do konkretnej pracy gramatycznej. Przykładowo, rozmowy o dworkach i twórcach łączono z ćwiczeniem deklinacji przymiotników, omawianie polskiego stylu odmawiania z konstrukcjami typu *mówi się* i formami *-no/-to*, a debatę o języku inkluzywnym – ze słowotwórstwem feminatywów. Z kolei zjawisko młodomowy staje się punktem wyjścia do analizy adaptacji zapożyczeń (np. *tryhardować*, *rel*, *aura*).

Praca redakcyjna nad scenariuszami doprowadziła autorki do sformułowania czterech głównych wniosków metodologicznych:

1. **Dyscyplina pojęciowa**: funkcjonalny scenariusz wymaga ścisłego rozgraniczenia metafor zaczerpniętych z dyskursu audycji od pojęć glottodydaktycznych.
2. **Rygor techniczny pracy z audio**: konieczne jest zachowanie precyzji w podawaniu ram czasowych nagrania oraz stworzenie warunków do zmiany tempa odtwarzania.
3. **Podejście zadaniowe**: każda jednostka lekcyjna zyskuje na efektywności, gdy wieńczy ją konkretne działanie komunikacyjne angażujące studenta.
4. **Elastyczność i autonomia lektora**: efektywność materiału zależy od czytelnego wyodrębnienia rdzenia lekcji oraz komponentów fakultatywnych, dostosowywanych do tempa danej grupy.

Scenariusz lekcji został potraktowany nie jako skrót audycji, lecz jako metodyczny pomost, który pozwala przekształcić swobodny odbiór podcastu w ustrukturyzowane, samodzielne działanie językowe na każdym poziomie zaawansowania.

NAWA NARODOWA AGENCJA WYMIANY AKADEMICKIEJ
POLSKI MIĘDZY JĘZYKAMI
Wydział Filologiczny Uniwersytet w Białymstoku

3. GŁOS LEKTORÓW – DOŚWIADCZENIA, POTRZEBY, PERSPEKTYWY

3.1. WYWIADY POGŁĘBIONE

Raport z wywiadów pogłębionych zawiera wnioski, które mogą przełożyć się zarówno na sposób wspierania istniejących środowisk lektorskich, jak i na sposób kształcenia przyszłych nauczycieli języka polskiego jako obcego. Najważniejsze refleksje płynące z analizy tematycznej oraz korpusowej zostały zaprezentowane w raporcie dostępnym na stronie projektu. Wnioski te uzupełniają następujące obserwacje ilustrowane cytatami z wypowiedzi lektorów:

1. **Lektorzy jako prawdziwi ambasadorowie:** „Myślę, że to właśnie my, a nie dyplomaci, jesteśmy większymi ambasadorami naszego kraju.”

   Lektorzy budują obraz Polski nie tylko podczas zajęć, lecz także przez codzienną obecność w lokalnej społeczności, relacje ze studentami oraz inicjowane wydarzenia. Są dla wielu osób pierwszym, a czasem jedynym bezpośrednim kontaktem z polszczyzną i polską kulturą. Ich praca ma wymiar znacznie szerszy niż dydaktyka językowa.

2. **Lektor orkiestra:** „Po dwóch dniach mieliśmy już chyba 15 000 wyświetleń.”

   Współczesny lektor coraz częściej łączy role nauczyciela, animatora kultury, organizatora, rzecznika projektu i twórcy komunikacji w mediach społecznościowych. Sukces promocyjny wymaga dziś nie tylko dobrego kursu językowego, lecz także umiejętności docierania do nowych odbiorców, budowania partnerstw i tworzenia atrakcyjnych form przekazu. Ta wielozadaniowość powinna znaleźć odzwierciedlenie w systemie wsparcia i ofercie rozwoju zawodowego.

3. **Same blotki:** „Były takie debaty, żeby nie mieć zajęć, powiedzmy, we wtorki o trzynastej, tylko w czwartki o dziewiątej.”

   Codzienność lektoratu w dużej mierze tworzą drobne kwestie organizacyjne: zapisy, zmiany planu, niewielkie grupy, ograniczona liczba godzin czy konieczność dopasowania się do lokalnych zasad funkcjonowania uczelni. Pozornie błahe sprawy potrafią pochłaniać energię i zakłócać ciągłość pracy dydaktycznej. Dlatego lektor potrzebuje nie tylko autonomii, ale też sprawnego wsparcia organizacyjnego ze strony instytucji.

4. **Inni ambasadorowie:** „Fajnie by było, gdyby Polacy swoje własne inicjatywy kulturalne wsparli swoją obecnością”.

   Promocja polszczyzny za granicą nie może być wyłącznym zadaniem lektora. Jej skuteczność rośnie, gdy włączają się w nią polskie placówki dyplomatyczne i kulturalne, organizacje polonijne, lokalni partnerzy, a także Polacy mieszkający w danym kraju. Obecność publiczności i partnerów nadaje wydarzeniom rangę, wzmacnia ich widoczność oraz pokazuje studentom, że uczą się języka żywej, dostępnej wspólnoty.

5. **Wigilia bez kolęd:** „Nie może być to żadna kolęda, bo Jezus się nie może narodzić na Boże Narodzenie we Francji na uniwersytecie.”

   Lektor może zetknąć się z sytuacjami trudnymi i nieoczywistymi: jak opowiadać o polskich świętach, gdy nie można wykorzystać ich najbardziej rozpoznawalnych elementów, takich jak kolędy? Zaskoczeniem bywa również to, że ograniczenia nie zawsze wynikają ze stereotypowo rozumianych różnic kulturowych czy religijnych — zakaz kolęd na uczelni w Turcji mógłby wydawać się przewidywalny, ale podobna sytuacja we Francji wymaga dodatkowego namysłu.

6. **Lektor twardszy niż Mickiewicz:** „Jak przeżyłem czwarty czy piąty miesiąc pobytu, to już sobie mówię: *o, wytrzymałem dłużej niż Adam*.”

   Za żartobliwą formą tej wypowiedzi kryje się doświadczenie adaptacji do nowego kraju, uczelni, języka i często samotnej pracy w oddaleniu od własnego środowiska. Początek pobytu może być szczególnie wymagający, zwłaszcza w ośrodkach o dużej odmienności kulturowej lub trudnych warunkach życia. Potwierdza to potrzebę dobrego przygotowania przedwyjazdowego, mentoringu, superwizji i regularnej sieci kontaktów między lektorami.

3.2. PANEL DYSKUSYJNY

W dyskusji moderowanej przez Izabelę Jach i Annę Mikulską wzięli udział lektorzy języka polskiego jako obcego z zagranicznych ośrodków akademickich. Celem była konfrontacja materiałów z serii POLKAst z realiami nauczania w odmiennych kręgach kulturowych. Dyskusję zorganizowano wokół trzech głównych bloków:

- **tabu, stereotypy i rejestry skrajne** (odc. 1–10, 4, 7): diagnoza tematów potencjalnie ryzykownych w poszczególnych grupach narodowościowych oraz ocena, czy stereotypy kulturowe i wulgaryzmy mogą stanowić bezpieczny i funkcjonalny materiał lekcyjny;
- **inkluzywność i socjolekty w perspektywie kontrastywnej** (odc. 1, 4, 8): analiza odbioru feminatywów, języka inkluzywnego oraz slangu młodzieżowego w zestawieniu ze strukturami języka rodzimego (L1) studentów;
- **kontekst polonijny i czytelnictwo** (odc. 9, 10): specyfika pracy ze studentami polskiego pochodzenia, relacje z lokalną Polonią oraz diagnoza realnych wyborów lekturowych osób uczących się języka polskiego.

Wypowiedzi lektorów bardzo wyraźnie przesuwają punkt ciężkości z pytania: „Jak nauczyć polskiego?” na: „Jak nauczyć funkcjonowania po polsku w określonych sytuacjach społecznych i kulturowych?”. Szczególnie dobrze widać to w przykładach dotyczących użycia słów „zaraz”, „no”, form imperatywnych czy sposobów wyrażania grzeczności. Problemem nie jest tu brak znajomości polskich słów, lecz odmienne kulturowe przyporządkowanie znaczeń, intencji i emocji określonym formom językowym.

Kulturowe uwarunkowania wpływają także na odbiór **klasyki polskiej literatury**, co odzwierciedla przykład podcastu, w którym pojawia się Słowacki. Dla polskiego studenta polonistyki jest on oczywistym elementem kultury (o czym świadczą np. internetowe memy), ale dla studenta zagranicznego jest to postać nieczytelna. Wynika to z odmiennego funkcjonowania figury wieszcza oraz z kwestii związanych z kanonem literackim, który niemal niezmiennie funkcjonuje w Polsce, a jest nieobecny w Niemczech, Francji czy Szwajcarii. Wyłania się z tego refleksja o ukrytym polonocentryzmie, który powoduje złudzenie istnienia wspólnoty wiedzy, która w rzeczywistości nie istnieje. Dotyczy to także literatury powszechnej – przywołane przykłady pokazują, że wśród wykształconych obcokrajowców znajomość tradycji grecko-rzymskiej nie jest oczywista, w wyniku czego np. postać Odyseusza może być nieznana. To właśnie w takich miejscach pojawia się potrzeba mediacji kulturowej, która powinna należeć do kompetencji lektorskich.

Łączą się one z kategorią **tabu**, która okazuje się relacyjna i zależna nie tylko od norm obowiązujących w danym kraju, instytucjonalnych zakazów i nakazów, ale też od specyfiki danej grupy. Przykładowo język inkluzywny może być zaprezentowany jako pewna propozycja ekspresji językowej, ale na poziomie A2/B1 student nie dysponuje jeszcze środkami pozwalającymi na precyzyjne i etycznie adekwatne uczestniczenie w takiej dyskusji. Na wyższych poziomach może wyrazić sprzeciw wobec posługiwania się takimi formami np. z powodów ideologicznych. Jest to zresztą problem żywy także w krajowym dyskursie polonistycznym. Warto podkreślić, że w tym kontekście język polski, dzięki kategorii rodzaju gramatycznego, daje studentom przestrzeń szczególnie interesującego eksperymentowania. Dla studentów posługujących się językami, w których nie występuje analogiczne rozróżnienie rodzajowe, polskie formy typu *robiłem – robiłam – robiło* stają się nie tylko problemem gramatycznym, ale również narzędziem świadomego konstruowania własnej tożsamości. Pokazuje to, że trudność gramatyczna może jednocześnie stać się potencjałem kulturowym i komunikacyjnym.

Kolejną kwestią rozpatrywaną z punktu widzenia lektorów pracujących w różnych krajach są **stereotypy**. Dyskusja pokazała napięcia między dwoma podejściami: 1) dekonstruowania stereotypów, ponieważ upraszczają rzeczywistość oraz 2) rozumienia ich jako pewnego rodzaju wiedzy, dzięki której osoba wchodząca w nową kulturę może początkowo porządkować rzeczywistość. W takim ujęciu stereotyp staje się rodzajem poznawczego rusztowania, które później należy stopniowo komplikować i modyfikować. Dobrym przykładem jest obraz Polski jako kraju konserwatywnego, religijnego czy zimnego, który zmienia się w bezpośrednim kontakcie z kulturą polską, np. w czasie wizyt u polskiej rodziny czy wymian studenckich, co pokazuje rolę osobistego doświadczenia w procesie uczenia się języka obcego.

Prowadzi to do **rozszerzenia roli lektora**, który nie tylko uczy (słownictwa, gramatyki, wymowy), ale też modeluje zachowania (sposoby reagowania, wyrażania emocji, potrzeb, bycia uprzejmym).

Wnioski

1. Doświadczenia lektorów potwierdzają, że nauczanie języka polskiego jako obcego jest nierozerwalnie związane z mediacją kulturową i pragmatyką komunikacji.
2. Różnice międzykulturowe ujawniają się nie tylko w słownictwie czy systemie gramatycznym, lecz przede wszystkim w sposobach interpretowania intencji, grzeczności, relacji społecznych i sytuacji komunikacyjnych.
3. Stereotypy należy traktować nie tylko jako uproszczenia wymagające dekonstrukcji, ale również jako elementy społecznego i poznawczego porządkowania nowej rzeczywistości, które mogą być następnie konfrontowane z faktycznym doświadczeniem.
4. Lektorzy są aktywnymi mediatorami polskiej kultury: poprzez dobór tematów, tekstów, form językowych i własne zachowania komunikacyjne współtworzą obraz Polski dostępny studentom zagranicznym. Szczególnie wyraźnie wybrzmiewa ich rola „ambasadorów” języka i kultury.

Wypowiedzi lektorów zwracają więc uwagę na to, jak ważne jest świadome przejście od nauczania języka jako systemu ku językowi jako praktyce społecznej, kulturowej i tożsamościowej. A tym samym od pytania „jakich treści uczyć?" ku pytaniu „jakie sposoby widzenia świata i komunikowania się przekazujemy, ucząc polszczyzny za granicą?".

Tabela 2. Zestawienie obszarów refleksji lektorów oraz wnioski

OBSZAR REFLEKSJI LEKTORÓW	CO POJAWIA SIĘ W WYPOWIEDZIACH	GŁÓWNY WNIOSEK
Tematy tabu i granice rozmowy	religia, polityka, historia, wulgaryzmy, pejoratywy, język inkluzywny	„tabu" nie jest kategorią uniwersalną – zależy od kraju, instytucji, poziomu językowego i sytuacji komunikacyjnej
Język inkluzywny i płeć	rodzaj gramatyczny, końcówki czasowników, sposoby autoprezentacji	polszczyzna może stać się narzędziem eksperymentowania z tożsamością i pokazywania studentom możliwości, których nie mają w swoich językach
Stereotypy i autostereotypy	gościnność, konserwatyzm, religijność, „zimna Polska", pracowitość, bezpieczeństwo	ważniejsze od prostego „obalania stereotypów" jest badanie, jak stereotyp powstaje, funkcjonuje i zmienia się pod wpływem doświadczenia
Różnice pragmatyczne	„zaraz", „no", „nie", imperatywy, grzeczność	znajomość słownictwa i gramatyki nie gwarantuje kompetencji komunikacyjnej

NAWA NARODOWA AGENCJA WYMIANY AKADEMICKIEJ
POLSKI MIĘDZY JĘZYKAMI
Wydział Filologiczny Uniwersytet w Białymstoku

OBSZAR REFLEKSJI LEKTORÓW	CO POJAWIA SIĘ W WYPOWIEDZIACH	GŁÓWNY WNIOSEK
Literatura i kanon	Słowacki, Mickiewicz, romantyzm, brak kanonu we Francji/Niemczech/Szwajcarii	to, co dla Polaka jest „oczywistym" kodem kulturowym, dla cudzoziemca może być całkowicie nieczytelne
Młodomowa i współczesność	nowe słowa, slang, memy, współczesna kultura	język żywy może być punktem wyjścia do autentycznej, motywującej pracy dydaktycznej
Polonia i środowiska polonijne	Adampol/Polonezköy, kontakty z Polonią, archaiczna polszczyzna	polszczyzna może funkcjonować jako „język zachowany", wymagający konfrontacji z językiem współczesnym
Lektor jako mediator/ambasador	przekazywanie kultury, inspirowanie studentów, kontakty międzynarodowe	lektor ma wpływ nie tylko na kompetencję językową, ale również na sposób postrzegania Polski

4. DZIAŁANIA PROMOCYJNE

4.1. PARTNER PROMOCYJNY

W działaniach promocyjnych projektu istotną rolę odgrywa zewnętrzy partner środowiskowy – **Polsko-Szwajcarski Instytut Kultury i Edukacji (IKE)** w Zurichu. IKE to parasolowa organizacja polonijna o ugruntowanej pozycji w środowisku edukacyjnym i kulturowym Szwajcarii, pełniąca znaczącą funkcję w promocji języka polskiego oraz kultury polskiej wśród szwajcarskiej Polonii. Jako dynamicznie działające stowarzyszenie IKE inicjuje i koordynuje liczne wydarzenia edukacyjne i kulturalne, które odpowiadają na potrzeby środowiska polonijnego. Wśród flagowych inicjatyw Instytutu znajdują się m.in.: cykl konferencji edukacyjnych, Dzień Edukacji Polonii Szwajcarskiej, cykl spotkań edukacyjnych EDUKATIVA, wydarzenia kulturalne KULTURATIVA oraz integracyjne INTEGRATIVA, które są ważnym miejscem spotkań Polonii szwajcarskiej. Te działania tworzą przestrzeń do dialogu, wymiany doświadczeń oraz wzajemnej inspiracji dla dzieci, młodzieży i dorosłych związanych z Polską.

4.2. FILARY PROMOCJI

Działania promocyjne były prowadzone wielotorowo i po stronie IKE obejmowały: copywriting i tworzenie treści, przygotowanie grafik i wideo (rolki, relacje), dystrybucję newslettera oraz relacje medialne (WWW, FB, IG, LinkedIn). Kluczowe filary promocji to:

- **media społecznościowe** – umieszczano 2 posty tygodniowo na Facebooku i Instagramie (zapowiedzi, rolki, cytaty, biogramy gości, relacje z bezpośrednimi linkami, przypominanie poprzednich odcinków),
- **strony internetowe** – systematycznie aktualizowano sekcję „Aktualności” na stronie internetowej IKE poprzez publikowanie informacji o realizowanych działaniach, wydarzeniach i postępach w projekcie oraz stronę projektu w domenie UwB,

- **newslettery** – rozesłano 3 celowane newslettery, każdorazowo do 100 odbiorców, w tym: do wydziałów polonistyk na uniwersytetach zagranicznych, organizacji polonijnych na świecie, nauczycieli i lektorów języka polskiego,
- **media** – zrealizowano wywiad z zespołem projektowym w Polskim Radiu dla Zagranicy.

Zasięgi oglądalności i statystyki marketingowe w mediach społecznościowych IKE są znaczące, np. rolka zatytułowana „Czy w Gdańsku książki naprawdę leżą na ulicach?" miała 1559 odsłon, a najpopularniejszy post promocyjny POLKAstu – 1367 odsłon.

4.3. WYZWANIA I ATUTY WSPÓŁPRACY

Wśród wyzwań działań promocyjnych należy wymienić:

- nastawienie środowiska akademickiego do mediów społecznościowych, które z trudem przekonywało się do nowoczesnych, mainstreamowych form promocji (rolki, krótkie wideo, dynamiczne zwiastuny); współpraca w tym zakresie wymagała wypracowania kompromisu między powagą środowiska akademickiego i tematu a formatem mediów społecznościowych;
- nawyk konsumpcji treści, polegający na tym, że użytkownicy w mediach społecznościowych oczekują treści zwięzłych i atrakcyjnych wizualnie; wideo generowało znacznie większe zaangażowanie niż sama grafika czy tekst statyczny; na zasięgi miał wpływ sposób linkowania, np. podłączanie linków w biogramach ograniczało dostępność odcinków, z kolei bezpośredni link w relacji przypominającej miniony odcinek zwiększał oglądalność;
- wyzwania językowe związane z reprezentowaniem jednostki uniwersyteckiej, co wymagało skrupulatności językowej i wyczucia kulturowego (np. w odniesieniu do oficjalnych tytułów naukowych czy języka międzypokoleniowego).

Wyzwania te rekompensowały atuty współpracy: wyjątkowi goście POLKAstów, profesjonalizm zespołu i pozytywny odbiór. Z perspektywy partnera społecznego ważna była spójność celów projektu z misją IKE, dla którego promocja języka polskiego oraz realizacja projektów edukacyjnych, pedagogicznych oraz międzykulturowych stanowi podstawę działalności.

5. EDUKACJA JĘZYKOWA W UHA

Université de Haute-Alsace (UHA) to wielojęzyczne i międzykulturowe środowisko uniwersyteckie, w którym podejście do edukacji językowej przeszło istotną zmianę koncepcyjną. Rozwijanie kompetencji językowych, międzykulturowych i mediacyjnych stało się kluczowym elementem podejścia do edukacji językowej na wydziale UHA o profilu humanistyczno-językowo-kulturoznawczym – Faculté des Lettres, Langues et Sciences Humaines (FLSH). Różnorodność językowa charakteryzująca FLSH to nie tylko wielość nauczanych języków, ale także różne konteksty edukacyjne, w jakie są one wpisane. Na wydziale można wyróżnić kilka modeli kształcenia, które w różnych konfiguracjach łączą kompetencję językową i komunikacyjną, kompetencję międzykulturową oraz mediację międzykulturową.

5.1. LLCER – ZROZUMIENIE INNOŚCI

Programy, w których język stanowi główną dyscyplinę akademicką, to LLCER (Langues, Littératures et Civilisations Étrangères et Régionales) w zakresie języka angielskiego i niemieckiego. W ramach tych programów język obcy jest zarówno narzędziem, jak i przedmiotem nauki. Studenci rozwijają zaawansowane kompetencje językowe, a jednocześnie zgłębiają literaturę, historię oraz wytwory kultury społeczeństwa posługującego się danym językiem.

Programy LLCER przyczyniają się do kształtowania fundamentalnego wymiaru kompetencji międzykulturowej: zdolności rozumienia inności bez sprowadzania jej do własnych kategorii interpretacyjnych.

Przykładem programu LLCER jest zintegrowany, transgraniczny program kształcenia nauczycieli, organizowany wspólnie przez Uniwersytet Górnej Alzacji (Université de Haute-Alsace) oraz Wyższą Szkołę Pedagogiczną we Fryburgu (Pädagogische Hochschule Freiburg). Program ten łączy studia akademickie, długoterminową mobilność oraz praktyczne przygotowanie zawodowe w ramach dwóch środowisk edukacyjnych. Różnice kulturowe stają się czymś, czego studenci muszą doświadczyć i co muszą zinterpretować. Poruszanie się między systemem francuskim a niemieckim skłania ich do dostrzeżenia kulturowego i instytucjonalnego uwarunkowania własnych założeń zawodowych.

5.2. LEA – DZIAŁANIE W KONTEKSTACH MIĘDZYKULTUROWYCH

W programach LEA (Langues Étrangères Appliquées) do języków podchodzi się w kontekście zawodowym i specjalistycznym. Celem nie jest tu jedynie opanowanie samego języka, lecz także wykorzystanie zasobów językowych i kulturowych w sytuacjach wymagających komunikacji międzynarodowej oraz w obszarach takich jak ekonomia, biznes, tłumaczenia czy inne środowiska zawodowe.
W przeciwieństwie do programów LLCER, gdzie głównym przedmiotem studiów jest jeden język obcy, LEA opiera się na równoległej nauce dwóch języków obcych, systematycznie łączonej z przedmiotami dotyczącymi kontekstów zawodowych i specjalistycznych.

Przykładem programu LEA jest kierunek „Języki obce w praktyce zawodowej". Na wydziale FLSH język angielski studiuje się w połączeniu z drugim językiem obcym. Studenci mogą zatem wybierać spośród trzech kombinacji językowych: angielski–niemiecki, angielski–hiszpański lub angielski–włoski. Taka wielojęzyczna struktura ma istotne znaczenie z perspektywy międzykulturowej. Studenci nie rozwijają kompetencji odnoszących się jedynie do jednej obcej przestrzeni językowej i kulturowej. Nieustannie poruszają się między co najmniej trzema ramami odniesienia – językiem francuskim oraz dwoma studiowanymi językami obcymi – dzięki czemu mają kontakt z różnorodnymi praktykami językowymi, kulturowymi i komunikacyjnymi. Powiązanie języków z kontekstami zawodowymi jest szczególnie widoczne w dwóch specjalizacjach: ekonomia i aspekty międzykulturowe oraz tłumaczenia i pisanie tekstów naukowo-technicznych. Kompetencja międzykulturowa wiąże się tutaj ze zdolnością do interpretacji sytuacji i dostosowywania się do niej. Jest to szczególnie istotne w takich dziedzinach jak biznes międzynarodowy, marketing, komunikacja zawodowa, negocjacje czy przekład.

5.3. LANSAD – KOMPETENCJA MIĘDZYKULTUROWA JAKO KOMPETENCJA PRZEKROJOWA

LANSAD (Langues pour Spécialistes d'Autres Disciplines) oznacza naukę języków obcych dla studentów, dla których nie stanowią one głównego obszaru studiów. W takim przypadku nauka języka wpisuje się w szerszy profil kształcenia, dostarczając studentom dodatkowych kompetencji językowych, komunikacyjnych i międzykulturowych. Oferta dostępnych języków na FLSH jest różnorodna i obejmuje: angielski, niemiecki, hiszpański, włoski, arabski, chiński, rosyjski i alzacki oraz – od bieżącego roku akademickiego – język albański.
Rozwijanie autentycznej świadomości wielojęzycznej i międzykulturowej oznacza zapewnienie dostępu do różnorodnych języków, praktyk komunikacyjnych i kulturowych punktów odniesienia. Wartość programu LANSAD polega na tym, że traktuje on kompetencję międzykulturową jako kompetencję przekrojową. Student nie musi zostać językoznawcą, tłumaczem ani nauczycielem języka, aby zetknąć się z sytuacjami wymagającymi kompetencji międzykulturowej. Niezależnie od przyszłego zawodu studenci mogą pracować w międzynarodowych zespołach, współpracować z kolegami lub partnerami z różnych środowisk językowych, korzystać z dokumentów opracowanych w innych krajach, uczestniczyć w projektach międzynarodowych czy też pracować w wielojęzycznym środowisku zawodowym. Nauka języka staje się zatem sposobem na otwarcie własnej dziedziny wiedzy i sfery zawodowej na inne przestrzenie językowe i kulturowe.

5.4. KONKLUZJE

Pod pojęciem „nauczanie języków obcych" kryją się odmienne koncepcje dotyczące roli języka oraz tego, co oznacza osiągnięcie biegłości w języku obcym. Różne modele kształcenia uwydatniają kilka uzupełniających się wymiarów kompetencji międzykulturowej: zrozumienie inności, działanie w kontekstach międzykulturowych, rozwijanie kompetencji międzykulturowej jako umiejętności przekrojowej, doświadczanie międzykulturowości oraz – ostatecznie – zdolność do pełnienia roli mediatora między językami i kulturami.

Zaprezentowane modele edukacji językowej uzupełnia kilka uwag.

Kontekst transgraniczny i mobilność: doświadczanie międzykulturowości

Kompetencji międzykulturowych nie da się w pełni rozwinąć w sali lekcyjnej czy wykładowej. Kształtują się one również poprzez rzeczywiste zetknięcie z odmiennymi środowiskami językowymi, kulturowymi i instytucjonalnymi. Szczególnego znaczenia nabiera tu specyficzny kontekst Uniwersytetu Górnej Alzacji (Université de Haute-Alsace). Mulhouse położone jest w regionie przygranicznym, na styku Francji, Niemiec i Szwajcarii, w obrębie obszaru Górnego Renu. W rezultacie wielojęzyczność i międzykulturowość nie są jedynie przedmiotem badań akademickich, ale stanowią również integralną część najbliższego środowiska społecznego.

Od języków do mediacji międzykulturowej

Omówione modele edukacji językowej są nieco inaczej sprofilowane. Program LLCER zapewnia studentom dogłębne zrozumienie innych języków, społeczeństw i wytworów kultury. Program LEA kładzie większy nacisk na wykorzystanie języków w kontekstach zawodowych i międzynarodowych. Program LANSAD umożliwia studentom niebędącym specjalistami w dziedzinie języków rozwijanie kompetencji językowych i świadomości wielojęzyczności w ramach szerszego zestawu przekrojowych kompetencji akademickich i zawodowych. Z kolei mobilność transgraniczna i międzynarodowa konfrontuje te formy nauki z praktycznym doświadczeniem, stawiając studentów w sytuacjach wymagających obserwacji, interpretacji, porównywania, adaptacji oraz refleksji nad własnymi punktami odniesienia. Konfiguracje te różnią się zatem od siebie, jednak mają wspólny cel: umożliwienie studentom zrozumienia różnorodności językowej i kulturowej oraz sprawnego poruszania się w niej.

Edukacja językowa na wydziale FLSH odbywa się w trzech ściśle powiązanych wymiarach: wielojęzyczności, międzykulturowości i mediacji. W specyficznym kontekście UHA, w którym różnorodność językowa i kulturowa stanowi element codziennego otoczenia geograficznego, akademickiego i zawodowego, wyzwaniem nie jest jedynie przygotowanie studentów do posługiwania się językami obcymi, lecz umożliwienie im wykorzystania posiadanych zasobów językowych do zrozumienia inności, otwarcia się na odmienność, refleksji nad własnymi punktami odniesienia oraz budowania więzi łączących różne języki i kultury.

PODSUMOWANIE:
RAZEM NA RZECZ PROMOCJI JĘZYKA POLSKIEGO

Międzynarodowe seminarium w Miluzie posłużyło budowaniu trwałych **relacji** między partnerami projektu. Przedstawiciele trzech ośrodków akademickich oraz partnera społecznego mogli wymienić się doświadczeniami, omówić dotychczasową współpracę oraz wypracować kierunki dalszych wspólnych działań.

Ważnymi uczestnikami seminarium byli **lektorzy**, którzy wystąpili nie tylko w roli odbiorców, ale również współtwórców wypracowanych w projekcie rezultatów. Dyskusja lektorów pracujących w różnych krajach pokazała, że ich obserwacje i wiedza stanowią bogaty materiał badawczy, na który składają się przekazy dotyczące doświadczeń osób uczących się języka polskiego jako obcego, drugiego, odziedziczonego, stereotypów, różnic kulturowych, trudności komunikacyjnych, tabu, języka młodych czy kontaktów z Polonią. Może to stanowić ciekawy korpus do międzynarodowych badań nad funkcjonowaniem polszczyzny poza Polską, językowego obrazu Polski i polskości w perspektywie cudzoziemców oraz nad sposobami mediowania tego obrazu przez lektorów języka polskiego jako obcego. Aplikacyjny potencjał takich badań może stać się elementem promocji języka polskiego.

Zestawienie wielu perspektyw lektorskich zwróciło również uwagę na kwestię, od której zależy jakość i efektywność pracy lektorów – ich status zawodowy. Praca lektorów ma wymiar znacznie szerszy niż dydaktyka językowa, co powinno znaleźć odzwierciedlenie w systemie wsparcia tej grupy zawodowej.

Materiały opracowane w ramach projektu stanowią pomoc dla osób uczących się języka polskiego, a także wzbogacają warsztat dydaktyczny lektorów. Panel dyskusyjny potwierdził uniwersalność podcastu jako narzędzia dydaktycznego i pokazał, że praca na autentycznym, nierzadko kontrowersyjnym materiale wymaga elastycznego dopasowania do wrażliwości kulturowej oraz profilu socjolingwistycznego danej grupy.

Podczas dyskusji podsumowującej seminarium zarysowano **kierunki współpracy międzynarodowej na rzecz promocji języka polskiego**. Zdaniem lektorów współpraca międzynarodowa może przysłużyć się wypracowaniu ich statusu jako samodzielnej grupy zawodowej. Taki kierunek działań mógłby obejmować zarówno wypracowanie wspólnych standardów kwalifikacji i kompetencji, jak i określenie zakresu zadań, odpowiedzialności oraz warunków zatrudnienia osób prowadzących zajęcia z języka polskiego poza granicami kraju. Istotnym elementem tak rozumianej profesjonalizacji byłaby stabilizacja zatrudnienia. Lektorzy pracujący za granicą często funkcjonują w zróżnicowanych systemach instytucjonalnych i prawnych, a ich sytuacja zawodowa może zależeć od charakteru placówki, projektu czy źródła finansowania. Współpraca międzynarodowa mogłaby zatem służyć wymianie doświadczeń i wypracowaniu rozwiązań pozwalających na większą przewidywalność zatrudnienia, jasne określenie obowiązków oraz adekwatne wynagrodzenie.

Rezultaty i doświadczenia zebrane podczas realizacji projektu „Polski między językami" potwierdzają zasadność współpracy międzyinstytucjonalnej przy promocji języka polskiego, skupiającej uczelnie polskie i zagraniczne oraz partnerów społecznych reprezentujących środowiska polonijne. Kierunek współpracy, który zarysował się w czasie dyskusji, to tworzenie długofalowych partnerstw zamiast jednorazowych wydarzeń, co z kolei doprowadziło do konkluzji o możliwej kontynuacji POLKAstów. Wpisują się one w aktualne trendy dydaktyczne, opierające się w przekazie wiedzy na krótkich formach cyfrowych, dostępnych w mediach społecznościowych. Korespondować z nimi mogą projekty typu *COIL* (translatorskie, literackie, artystyczne) realizowane na partnerskich uczelniach oraz wirtualna wymiana studentów. Również w zakresie dobrych praktyk uczestnicy docenili tworzenie materiałów dydaktycznych we współpracy uczelni polskiej i zagranicznej. Podkreślono potrzebę tworzenia materiałów odpowiadających specyfice poszczególnych krajów, a także zorientowanych tematycznie (np. polski dla biznesu). Za szczególnie atrakcyjne pod względem promocji uznano zapewnienie kontaktu z autentyczną polskością w postaci międzynarodowych festiwali języka i kultury polskiej.

Seminarium posłużyło również promocji języka polskiego w środowisku akademickim Université de Haute-Alsace. Studenci FLSH mieli okazję zapoznać się z materiałami promocyjnymi dotyczącymi języka polskiego. Spotkanie z dziekanem **FLSH**, Laurentem Curelly, oraz kierowniczką zespołu badawczego **ILLE** (Institut de recherche en Langues et Littératures Européennes), Régine Battiston, pozwoliło ustalić, że najbardziej efektywnym działaniem na tym etapie może być nawiązanie współpracy instytucjonalnej między UHA i UwB w ramach programu Erasmus.

ANEKS. PROGRAM SEMINARIUM[4]

SEMINARIUM EKSPERCKIE
POLSKI NA GRANICY KULTUR:
POLSKA, FRANCJA, SZWAJCARIA I DALEJ

7.09-8.09.2026 R.

UNIVERSITÉ DE HAUTE-ALSACE, MILUZA, FRANCJA

PONIEDZIAŁEK
07.09.2026

9:00–12:30 SESJA PRZEDPOŁUDNIOWA

09:00–09:10 OTWARCIE SEMINARIUM – TATIANA MUSINOVA (UHA)

09:10–09:30 ELŻBIETA AWRAMIUK (UWB), PROJEKT „POLSKI MIĘDZY JĘZYKAMI" – ZAŁOŻENIA, REALIZACJA, PIERWSZE PODSUMOWANIA

09:30–10:00 TATIANA MUSINOVA (UHA), SLADJANA DJORDJEVIC (UHA), ROLA LEKTORATÓW W KSZTAŁTOWANIU POSTAW I PRZEKAZÓW MIĘDZYKULTUROWYCH. DOŚWIADCZENIA UHA

10.00–10.30 DYSKUSJA

10:30–11.00 PRZERWA KAWOWA

11.00–11.20 DIANA SANIEWSKA (UWB), PODCASTY EKSPERCKIE W NAUCZANIU JĘZYKA POLSKIEGO JAKO OBCEGO. PRZYKŁAD POLKASTU

11.20–11.40 ANNA MIKULSKA (SORBONNE UNIVERSITÉ), ODBIÓR POLKASTÓW PRZEZ STUDENTÓW – PIERWSZE REFLEKSJE

11.40–12.00 IZABELA JACH (SORBONNE UNIVERSITÉ), SCENARIUSZE DO POLKASTÓW – METODOLOGIA, WYBORY REDAKCYJNE, WYZWANIA I REKOMENDACJE

12.00–12.30 DYSKUSJA

12.30–13.30 LUNCH

13:30–15:00 SESJA POPOŁUDNIOWA

13.30–14.00 EWELINA PACE (IKE), DZIAŁANIA PROMOCYJNE W PROJEKCIE „POLSKI MIĘDZY JĘZYKAMI" – ZAŁOŻENIA, REALIZACJA I EFEKTY

14.00–14.30 MAŁGORZATA KUBAT (IKE), MAŁGORZATA PAMUŁA–BEHRENS (IKE), PROMOCJA JĘZYKA POLSKIEGO W ŚRODOWISKACH POLONIJNYCH W SZWAJCARII

14.30–15.00 DYSKUSJA

15.00–18.00 NETWORKING

18.00–19.00 KOLACJA

WTOREK
08.09.2026

9:00–13:00 SESJA PRZEDPOŁUDNIOWA

09:00–9:30 MICHAŁ CITKO (UWB), POTRZEBY LEKTORÓW POLONIJNYCH – PODSUMOWANIE WYWIADÓW POGŁĘBIONYCH

9:30–10:30 PANEL DYSKUSYJNY (OBRADY HYBRYDOWE)

GŁOS LEKTORÓW – DOŚWIADCZENIA, POTRZEBY, PERSPEKTYWY

PROWADZENIE: ANNAMIKULSKA (SORBONNE UNIVERSITÉ)

UCZESTNICY:

MARIOLA FIEMA (UNIWERSYTET ISLANDZKI, ISLANDIA)

DAWID KITA (UNIWERSYTETSCHILLERA W JENIE, NIEMCY)

RADOSŁAW BUDZYŃSKI (UNIWERSYTET STAMBULSKI, TURCJA)

JOANNA KULAS (UNIWERSYTETGRENOBLE ALPES, FRANCJA),

KINGA PIĄTKOWSKA (UNIWERSYTET PAŃSTWOWY IM. ALECU RUSSO W BIELCACH, MOŁDAWIA)

GABRIELA URBAŃSKA-LEGUTKO (UNIWERSYTETELTE W BUDAPESZCIE, WĘGRY)

10:30–11.00 PRZERWA KAWOWA

11.00–12.20 OKRĄGŁY STÓŁ, KIERUNKI WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ NA RZECZ PROMOCJI JĘZYKA POLSKIEGO

PROWADZENIE:ELŻBIETAAWRAMIUK (UWB)

UDZIAŁ WSZYSTKICH UCZESTNIKÓW SEMINARIUM

12.20–12.30 PODSUMOWANIE SEMINARIUM – ELŻBIETA AWRAMIUK (UWB)

12.30–13.30 LUNCH

13:30–18:00 NETWORKING

18.00–19.00 KOLACJA

ORGANIZATORZY

UNIVERSITÉDE HAUTE-ALSACE,MILUZA
ASSOC. PROF. TATIANA MUSINOVA
PHD SLADJANA DJORDJEVIC

UNIWERSYTETW BIAŁYMSTOKU
PROF. DR HAB. ELŻBIETA AWRAMIUK
DR MICHAŁ CITKO
DR DIANA SANIEWSKA

[4] Program został opracowany w lipcu 2026. Ostatecznie z przyczyn obiektywnych, niezależnych od organizatorów, w programie nastąpiły drobne zmiany.

NAWA NARODOWA AGENCJA WYMIANY AKADEMICKIEJ
POLSKI MIĘDZY JĘZYKAMI
Wydział Filologiczny Uniwersytet w Białymstoku